

Folketingets Social- og Ældreudvalg

Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon 33 92 93 00
sm@sm.dk
www.sm.dk

Sagsnr.
2022 - 1891

Doknr.
555715

Dato
22-04-2022

Folketingets Social- og Ældreudvalg har d. 25. marts 2022 stillet følgende spørgsmål nr. 323 (alm. del) til social- og ældreministeren, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Marlene Ambo-Rasmussen (V).

Spørgsmål nr. 323:

"Vil ministeren redegøre for forskellene i kommunale tilbud, der tilbyder henholdsvis genoptræning, rehabilitering og vedligeholdelsestræning, herunder hvilke objektive kriterier der lægges vægt på i henhold til, om borgeren tilbydes et genoptrænings-, rehabiliterings- eller vedligeholdelsestræningstilbud?"

Svar:

Serviceovens regler om rehabilitering, genoptræning og vedligeholdelsestræning fremgår af henholdsvis § 83 a og § 86, stk. 1 og stk. 2. Reglerne er desuden nærmere beskrevet i vejledning om hjælp og støtte efter serviceoven (vejledning nr. 2 til serviceoven) samt vejledning om genoptræning og vedligeholdelsestræning i kommuner og regioner.

Jeg skal indledningsvist henvise til, at serviceoven er en rammelov. Loven sætter de overordnede rammer for, hvilke serviceydelser og tilbud kommunalbestyrelsen har pligt til at yde. Det indebærer en fleksibilitet for kommunalbestyrelsen i sammensætningen af løsninger og i anvendelsen af faglige metoder. Det indebærer også et politisk handlerum til, at kommunalbestyrelsen på visse områder kan fastsætte lokale kvalitetsstandarder, retningslinjer eller lokale serviceniveauer om, hvilken type hjælp der i den pågældende kommune typisk gives i forhold til bestemte typer af behov eller målgrupper.

Kommunalbestyrelserne skal fastsætte generelle vejledende serviceniveauer for rehabiliteringsforløb og træning efter serviceoven og skal på den baggrund mindst én gang årligt udarbejde en kvalitetsstandard med generel serviceinformation til borgerne om den hjælp, de kan forvente fra kommunen, hvis de får behov for hjælp. Beskrivelsen af indholdet, omfanget og udførelsen af hjælpen skal være præcis og skal danne grundlag for, at der sikres sammenhæng mellem serviceniveau, de afsatte ressourcer, afgørelserne og leveringen af hjælpen.

Uanset det politisk fastsatte serviceniveau skal hjælp efter serviceoven altid tilrettelægges på baggrund af en konkret og individuel vurdering af den enkelte borgers behov og forudsætninger og i samarbejde med den enkelte. Borgeren

skal således have den hjælp, borgeren har behov for, uanset kommunens serviceniveau.

Der vil i praksis derfor altid være forskelle i de kommunale tilbud om rehabilitering og træning, alt afhængigt af det lokalt fastsatte serviceniveau.

I det følgende beskrives servicelovens regler for rehabilitering, genoptræning og vedligeholdelsestræning:

Rehabilitering

Det fremgår af servicelovens § 83 a, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde et korterevarende og tidsafgrænset rehabiliteringsforløb til personer med nedsat funktionsevne, hvis rehabiliteringsforløbet vurderes at kunne forbedre personens funktionsevne og dermed nedsætte behovet for hjælp efter servicelovens § 83, stk. 1. Vurderingen skal være individuel og konkret og tage udgangspunkt i modtagerens ressourcer og behov.

Rehabiliteringsforløbet skal tilrettelægges og udføres helhedsorienteret og tværfagligt. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte individuelle mål for rehabiliteringsforløbet i samarbejde med den enkelte modtager af forløbet, jf. stk. 2.

De fastsatte mål og tidsrammen for rehabiliteringsforløbet skal indgå i en samlet beskrivelse af forløbet. Er der under rehabiliteringsforløbet behov for at ændre i målene, skal dette ske i samarbejde med modtageren, jf. stk. 3.

Kommunalbestyrelsen skal tilbyde modtageren af et rehabiliteringsforløb den nødvendige hjælp og støtte under forløbet med henblik på at nå de fastsatte mål. Hjælpen og støtten skal løbende tilpasses udviklingen i modtagerens funktionsevne. Hvis modtageren ikke gennemfører et rehabiliteringsforløb, skal kommunalbestyrelsen vurdere modtagerens behov for hjælp efter § 83, jf. stk. 4.

Formålet med rehabiliteringsforløb er at bidrage til at gøre de borgere, hvor et rehabiliteringsforløb vurderes at kunne forbedre personens funktionsevne og dermed nedsætte behovet for hjælp efter § 83, stk. 1, mere selvhjulpne. Kommunalbestyrelsens forpligtelse til at tilbyde borgeren et rehabiliteringsforløb relaterer sig således til hjælpebehovet, idet forbedringen i personens funktionsevne skal vurderes at kunne nedsætte behovet for hjælp efter § 83, stk. 1.

Målgruppen for rehabiliteringsforløb efter § 83 a er de personer, som er omfattet af målgruppen for hjælp efter § 83, og hvor et rehabiliteringsforløb vurderes at kunne forbedre personens funktionsevne og dermed nedsætte behovet for hjælp efter § 83, stk. 1. Rehabiliteringsforløbet relaterer sig således til den hjælp, der kan gives efter § 83.

Det forudsættes, at også borgere med et stort plejebestand og beboere i plejeboliger/plejecentre kan have gavn af et rehabiliteringsforløb. Ingen borgere er på forhånd udelukket fra at blive tilbudt et korterevarende og tidsafgrænset rehabiliteringsforløb. Et rehabiliteringsforløb skal baseres på en individuel, helhedsorienteret og tværfaglig vurdering af borgerens samlede situation, hvor der både ses på den fysiske, psykiske og sociale funktionsevne.

Vurderingen af borgerens funktionsevne skal forstås bredt, og det betyder således, at der skal ses på den samlede funktionsevne og der i vurderingen

både skal være fokus på borgerens fysiske, psykiske og sociale funktionsevne. Vurderingen efter § 83 a, stk. 1, skal være individuel og konkret og tage udgangspunkt i modtagerens behov og ressourcer. Der skal ses på den enkelte borgeres samlede situation og ikke kun på de forhold, som borgeren ikke selv kan klare som følge af funktionsnedsættelsen. Eksempelvis kan borgerens fysiske funktionsevnenedsættelse begrænse den enkeltes muligheder for social kontakt og derved påvirke den psykiske og sociale funktionsevne. Omvendt vil en nedsat psykisk eller social funktionsevne også kunne påvirke den fysiske funktionsevne og muligheden for at vedligeholde den fysiske funktionsevne.

Vurderingen af om, borgeren skal tilbydes et rehabiliteringsforløb, indebærer endvidere en vurdering af, om det er realistisk, at borgeren vil kunne opnå de ønskede forbedringer af funktionsevnen gennem et korterevarende og tidsafgrænset rehabiliteringsforløb. Det indbefatter bl.a. en vurdering af, om det er muligt at gøre noget ved de bagvedliggende årsager til funktionsnedsættelsen, eller om det er muligt, på trods af funktionsnedsættelsen, at udvikle modtagerens evne til at klare flere opgaver selv.

For nogle borgere kan årsagerne til den nedsatte funktionsevne samt tyngden og kompleksiteten af denne have en sådan karakter, at det ikke vil være realistisk at igangsætte et rehabiliteringsforløb. Disse personer skal tilbydes anden relevant hjælp, der modsvarer behovet. Dette vil typisk være hjælp efter § 83, men det kan også f.eks. være i form af træningsforløb efter § 86, stk. 2, til borgere, hvor der er fokus på at vedligeholde den faktiske funktionsevne og på at lære borgeren at håndtere en hverdag med en funktionsnedsættelse. Vedligeholdelsestræning kan gives uafhængigt af, om borgeren modtager hjemmehjælp eller ej.

Rehabiliteringsforløb efter § 83 a kan gives i sammenhæng med andre tilbud til borgeren. Således kan borgeren både under og efter rehabiliteringsforløbet have behov for hjælp efter andre bestemmelser i serviceloven eller anden lovgivning. Et rehabiliteringsforløb efter § 83 a udelukker ikke, at borgeren fx også kan have behov for et egentligt træningsforløb efter servicelovens § 86.

Der henvises til kapitel 8 i vejledning nr. 2 til serviceloven.

Genoptræning

Det fremgår af servicelovens § 86, stk. 1, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde genoptræning til afhjælpning af fysisk funktionsnedsættelse forårsaget af sygdom, der ikke behandles i tilknytning til en sygehusindlæggelse.

Formålet med genoptræning er, at borgeren opnår samme grad af funktionsevne som tidligere eller bedst mulig funktionsevne; bevægelses- og aktivitetsmæssigt, kognitivt, emotionelt og socialt. Tilbuddet om genoptræning har samtidig til formål at undgå vedvarende eller yderligere svækkelse og at forebygge, at der opstår behov for øget hjælp, f.eks. i form af personlig og praktisk hjælp, eller behov for sygehusindlæggelse. Hvis der er tale om et længerevarende behov for træning, er det kommunens opgave at tilrettelægge træningsindsatsen på en sådan måde, at den dels forebygger, at problemerne for borgeren forværres, og dels sigter på at vedligeholde det erhvervede funktionsniveau.

Målgruppen for genoptræning er voksne, der har behov for genoptræning til afhjælpning af fysisk funktionsnedsættelse forårsaget af sygdom, der ikke

behandles i tilknytning til sygehusophold. Målgruppen vil typisk være ældre borgere, der efter sygdom eller ulykke, som ikke er behandlet i sygehusregi, er midlertidigt svækket. Tilbuddet om genoptræning kan f.eks. være relevant for en ældre borger, som er svækket efter længere tids sengeleje i hjemmet på grund af influenza eller efter et fald, og hvor der er behov for at genvinde mistet eller reduceret funktionsevne.

Det fremgår af servicelovens § 88, stk. 2, at tilbud efter servicelovens § 86 gives efter en konkret og individuel vurdering af træningsbehovet.

Genoptræningstilbud gives med henblik på så vidt muligt at bringe personen op på det funktionsniveau, som pågældende havde inden sygdommen.

Tilbud om genoptræning efter serviceloven § 86, stk. 1, skal gives i de tilfælde, hvor anden form for træning, f.eks. i form af egen træningsindsats, ikke kan bringe borgerens funktionsniveau op.

Kommunen skal, når den træffer afgørelse om genoptræning, tage afsæt i servicelovens krav om, at formålet med hjælpen er at yde en helhedsorienteret indsats med tilbud afpasset efter den enkelte borgers særlige behov, jf. servicelovens § 81.

Der er ikke et krav i serviceloven om en lægefaglig vurdering af behovet for genoptræning. Det vil dog ofte være den praktiserende læge eller hjemmeplejen, der konstaterer behovet for genoptræning. Behovet for genoptræning vil også kunne opfanges i forbindelse med udførelsen af de forebyggende hjemmebesøg eller andre former for opfølgning. Ved kommunens samlede vurdering af borgerens behov for hjælp vil alle relevante oplysninger om borgerens situation, herunder bl.a. den praktiserende læges oplysninger, indgå i det samlede oplysningsgrundlag, som ligger til grund for kommunens afgørelse om genoptræning mv.

Der henvises til kapitel 6 i vejledning nr. 2 til serviceloven samt afsnit 7.1 i vejledning om genoptræning og vedligeholdelsestræning i kommuner og regioner.

Vedligeholdelsestræning

Det fremgår af servicelovens § 86, stk. 2, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde hjælp til at vedligeholde fysiske eller psykiske færdigheder til personer, som på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer har behov herfor.

Formålet med vedligeholdelsestræning er at forhindre funktionstab og fastholde det hidtidige funktionsniveau. Vedligeholdelsestræning omfatter vedligeholdelse af såvel fysiske som psykiske færdigheder. Vedligeholdelsestræning skal bidrage til at afhjælpe væsentlige følger af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og fastholde det hidtidige funktionsniveau. Vedligeholdelsestræning har således også et forebyggende sigte.

Målgruppen for vedligeholdelsestræning er alle borgere uanset alder, som på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer vurderes at have behov herfor.

Vedligeholdelsestræning omfatter også træning af personer med kroniske lidelser, i det omfang disse personer har brug for en individuel træningsindsats

med henblik på at kunne vedligeholde fysiske, psykiske og sociale færdigheder.

Kommunen træffer afgørelse om, hvilken form for vedligeholdelsestræning, der skal iværksættes. Afgørelsen skal træffes på baggrund af en individuel konkret vurdering af borgerens behov, jf. servicelovens § 88, stk. 2. Kommunen har, når den træffer afgørelse, pligt til at inddrage alle muligheder for hjælp efter den sociale lovgivning. Kommunen skal desuden være opmærksom på, om der kan søges om hjælp hos en anden myndighed eller efter anden lovgivning.

Kommunen skal, når den træffer afgørelse om vedligeholdelsestræning, tage afsæt i servicelovens krav om, at formålet med hjælpen er at yde en helhedsorienteret indsats med tilbud afpasset efter den enkelte borgers særlige behov, jf. servicelovens § 81.

Ligesom det gælder for genoptræning efter serviceloven, skal kommunen i forbindelse med afgørelsen om vedligeholdelsestræning forholde sig konkret til, hvad formålet med træningsindsatsen er, samt hvad omfanget og indholdet af træningsindsatsen mere konkret skal være.

Tilbud om vedligeholdelsestræning skal i mange tilfælde ses i sammenhæng med genoptræning efter såvel servicelovens § 86, stk. 1, som genoptræningsforløb efter andre lovgivninger, herunder sundhedsloven. Ofte vil der i forlængelse af et afsluttet genoptræningsforløb være behov for vedligeholdende træning med henblik på at fastholde den erhvervede funktionsevne.

Der henvises til kapitel 7 i vejledning nr. 2 til serviceloven samt afsnit 7.2 i vejledning om genoptræning og vedligeholdelsestræning i kommuner og regioner.

Med venlig hilsen
Astrid Krag